

“Suskunları konuşturmayı, elinden tutup sahneye çıkarmayı seviyorum”

“Benim için edebiyat, diğer bütün kimliklerimden sıyrıldığım, çıplak insan hakikatinin peşine düştüğüm uçsuz bucaksız bir özgürlük diyarı,” diyor Karın Karakaşlı yazdıklarını açıklarken. Öykü, şiir, roman ve çocuk edebiyatı kitaplarıyla Türkçeye değer katan Karın Karakaşlı, İAN Edebiyat’ın bu ayki Odağ Yazarı oldu!

SELİM GÜNEŞ

22 Haziran 2007’de Jean Rhys hakkında yazdığımız “Aidiyetisizlikler Kraliçesi” başlıklı yazımızda “kitap dedğin sevincten bulularda uçurmalı, sonra da acıdan yere çakmalıydı” diyordunuz. Bu cümlemin sizin yazarlık anlayışınızla ilişkisi nedir?

Okur olarak hiçbir zaman kahve eşliğinde sakince okunan kitapları yönelmedim. O yazıda anlatmaya çalıştığım Jean Rhys, “Günaydın Geceyarısı” kitabıyla üniversite yıllarında tabiri caizse canıma okumuştum. Sokaklarda nualı hıçkırık hıçkırık ağladığımı bugün bile hatırlarım. Edebiyatı, etki gücü açısından hayatımdan ayrı ya da aşağı bir yerlere hiç koymadım. Keza sanatı, her şeyimiz tam olduktan sonra zevkimiz için tükettiğimiz ürünler toplama olarak görmedim. Dolayısıyla aşık olduğum insana ya da araba kazasına benzeyen kitapları yöledim. Çarpışın istedim. Çarpışın istedim. Onu okumadan önce yapmayacağım bir şeyleri, salt o kitabı okuduğum için yapmak istedim. Hal böyle olunca, yazdığım kitaplar için de aynı duyguyu gücünü diledim. Bir önce ve sonra yaratsın, iz bıraksın ve her okura kendi hikâyesini devam ettirecek özgürlük alanını tanınsın isticem.

Aynı yazıda yazar yazabildiğine göre bir okur olarak kendinize ve diğer okurlara en azından “konuşmayanların iç sesine, suskunluğun yankılı haykırışına kulak vermek” görevi yükliyorsunuz. Sizin yazmanızda suskunlukları dile tercime etmek önemli bir yer ediniyor. Pekî, okura düşen ne?

Erk, tahakkümünlü dil üzerinden kurar. Bu baskı altında ezilen, kendi dilini bulmasına, sözünü söylemesine izin verilmeyenlere resmi tarih anlatımlı ders kitaplarında, bildirilerde, yasalarda, edebiyat kanonunda yer yoktur. Ben o suskunları konuşturmayı, kenarda kalışları elinden tutup sahneye çıkarmayı seviyorum. O karakterlerin bana öğrettiği çok şey var. Yazar olarak dilin sınırlarını onların sesini de ifade edebilecek şekilde zorlamaya teşvik etmeleri bir yana, bunca zaman muhatap bulamayıp da anlatamadıklarını paylaşılmaya başladıklarında benim için görünür dünyanın üstüne geçmek mümkün oluyor. Okurum öncelikle bu mahrum bırakıldığı sesleri dinlemeye, kainatta başka varoluşlar bulunduğunu fark etmeye hazır olmasını diliyorum. Ondan sonrası artık suskunlar ile okur arasındaki kişisel hikâyedir. Her okur, neye hazırsa, neyi ihtiyaç duyuyorsa onu bulacaktır bu karakterlerle.

Suskunlukları dile tercime eden her türden yazınızda güçlü bir lirizm fark ediliyor. Metinlerinizin politik yönünü de düşündüğünüzde yazar olarak sizi didaktik olma tuzağından koruyan özellik lizim mi?

Doğrudan siyasi mesele etmek için köşe yazısı, haber, makale, deneme gibi pek çok farklı alan mevcut. Edebiyat için anlatımdan duramadığım bir meramın olmalı. Ve o meram sana kendi dilini dayatmalı. Benim için edebiyat, diğer bütün kimliklerimden sıyrıldığım, çıplak insan hakikatinin peşine düştüğüm uçsuz bucaksız bir özgürlük diyarı. Bu özel mekânın dili ise benim başımda. Edebiyat dili, anadilimden farklı olarak yazın yıllar boyu yontan var etmek için büyük çaba harcadığı bir anlatım ve üslup aracı. Bu noktada gerek almamak hiçbir şey yok, zira öykümeye kalmak taklit tuzağına düşmek demek. Tek başına çıkılan pek zorlu bir yolculuk bu. Her yazdığın ayrı bir durak, yeni bir şifre. Benim edebiyat dilim şiir hayli yakın, kendi içerisinde müziği var. Sözen içindeki sesini düşmek, beni edebiyatın kendi değeri ve ölçülerinden taviz vermeden anlatmaya yönlendiriyor. Kendimi içinde çıkıyama devranın o söze ve o sözün müziğine teslim ediyorum.

Bir taraftan da öğretilmesinin, Zihinsel şartlanmaya da zihinsel özgürleşmeye de yol açabilen kişiler öğretilerim. Edebiyatı hep tartışılan eğitici yönünü düşünürsek günümüzde edebiyatın öğretmekle beklmek hakkında neler söylersiniz?

Edebiyat doğası gereği muhalif olduğu için her tür didaktik yaklaşımda karşıdır. O nedenle öğrencilik yıllarımdan bu yana okuma parçalarını ama fikrini çıkarımlarından öteden beri hiç hazretmem. Klasik öğretiler yöntemleri arasında edebiyatın doğrusu hiç bir yeri yok. Ama edebiyatı dinlemede çok şey öğreten başka bir dünya da yok.

Ben çocuklara ve öğrencilere birlikte olmanın çok büyük keyif alıyorum. O alışageldik, hiyerarşik yaş kalıplarını bir yana atarsanız, karşılıklı olarak öğreninceye çok şey var. Müfredat sınırları dışına çıkmayı, gençleri edebiyatın o ilham veren esrik diline de “uçurmayı” seviyorum. Kendilerini korkmadan, çekimden ifade etsinler

Karın Karakaşlı

“Edebiyatın öğrettiği en önemli şey özgürlük. Gençlerin ruhlarını özgürlüğünü keşfedip kendi yolculuklarına çıkmalarına yardım etmeye çalışıyorum. Kahkahayı, aşkı, inancı ve mücadeleyi hiç unutmamınlar diye.”

ve metinlerin satır aralarındaki dünyaya şınlatabilsinler istiyorum. Edebiyatın öğrettiği en önemli şey özgürlük. Gençlerin ruhlarını özgürlüğünü keşfedip kendi yolculuklarına çıkmalarına yardım etmeye çalışıyorum. Kahkahayı, aşkı, inancı ve mücadeleyi hiç unutmamınlar diye.

Eserlerinizde erkeklerin yanı başında olan ama gölgesinde kalan kadınların hikâyelerini anlatıyorsunuz. Diğer taraftan hayatı zorlaştırın, kadınlara erkeklerden çok zarar veren kadınlar da yer alıyor aynı hikâyelerde. Kadın duyarlık, kadınlara yönelik duyarlık derken kadın düşmanlığı yapan kişiler var. Sizi bu tuzağa düşmekten koruyan şifayı nereden buldunuz?

Öyle pek korunaklı kaldığım söylememiz. İnsan kötülüğü çok keskin ve çok farklı şekillerde bürünebiliyor. Sadece kötülüğe karşı tıpkı diğer hislerle de olduğu gibi duyurgalarım açık. Enerjilerle açığım. Şifayı değil ama çareyi edebiyatta buldum. Yazdığım anda kötülüğü ifşa ediyor ve sende yarattığı tahribata arana bir mesafe koymuş oluyorsun. Yazmak, o kötülüğün bir tek sana yapılmadığını, insanlara bu sorun hikâyesini anlatıldığında hem acıyı daha sağlam taşıyabileceğini hem de umut ve teselli bulabileceğini görmeyi sağlıyor. Bu cinnet dünyada tek sığınak hikâyesi. Gördüklerim hakamayacağım kadar canımı yakığında başımı yazına eğiyorum.

Çoşkuyla anlatıldığını kişilerin ortak özelliği sizin tabiriyle “yaşamı yaratma”lar. Zaten sanatçılardan beklenen bir şey bu. Pekî, vahşice tüketirken hastalandığınız, yaşam koçları, kişisel gelişim uzmanlarıyla tedavie yöneltilmiş çağda “yaşamı yaratmak” nasıl mümkün olacak?

Açıkcası yaşamı yaratmak, yazıldığı kolaylıkla yapılabilen bir şey değil. Hepimiz günlük hayatın bir noktasında ister istemez rutinelere, çarkların dişlerine teslim oluyoruz. O noktada öz suyumuz kuruyor, renklerimiz soluyor.

Özellikle bizimki gibi sıradan günlük hayatımıza kasteden politik gündemli bir ülkede, yaşamı yaratmak öncelikle kendini unuttumaktan geçiyor. İnsanı parçalara ayırma hazır bir düzende her parçanın farklı birinde, başka bir yerde unutulma tehlikesi var. Dolayısıyla yaşamı yaratmak esas olarak parçaları geri çağırma aynınsı. Ardından da boşluğumu, eksikliğimi hissettiklerimin peşinden hayallerime doğru ucnak. İnsan acizini kabul ettiği noktada kudretini de fark ediyor. Her şeyle başa çıkabileceğini, sağ kalabileceğini, devam edebileceğini anlıyor. Ve o bilince kendi hikâyesinin peşine düşüyor. Neden yaşadığını anlamaya ve onun gereğini yapmaya devranıyor.

Aidiyetisizlik ve mülecî olmak da yazımda ön plana çıkan temalar. Milliyetçi olmadan yurtsever olmak, hem bir yere ait hissedememek hem de bunu şiddetle arzulamak gibi çaprazın belki de en çetrefil meselelerinde kalem oynattığınız zorluklardan bahsedermisiniz?

Aidiyetisizlik sadece günün birinden evinden baktıktan olup bilmediği yollara düşenlerin hissi değil. Günlük hayatın pek çok anında ben kendi içime düşüyor, tuttuğum ipin ucunu elmden kaçırıyorum. Varlığımı ezen, vicdanıma aykırı o kadar şey oluyor ki bu ülkede, bir anda memleketisiz kalıyorum. Ülkenin şifası gündemdeki küçük hayatlarımızın üzerine kabus gibi cöküyor. Ezilmemek ve neden yaşadığımı unutmamak için tek çarem yazmak. İnsana dair her şey edebiyatı konusu. Edebiyat bir yandan gayri resmi insanlık tarihini kaydeden hakikat tutanağı, diğer yandan sınırsız hayal gücünün yazılanması masalı. Edebiyatın bu iki yönüne de dilin hak ettiği özen içerisinde eğiliyorum. Burada esas ünavım ve tek kıstasım kendime mesele ettiklerimi anlatırken edebiyatın o bütünlü dilinden, kalıpları, sınırları yok eden yarattığı özgürlüğünden taviz vermemek.

“Müsaaf Bir Zerde İnebilir miyim?” kitabınızda günlük tutan bir kadın ka-

rakter var. Günlük tutmak sanki edebiyatımızda kadın karakterlere mal edilmiş gibi. Neden günlük bir kadın için anlatma aracı olmuştur?

Günlük tutma, yaşanan zamanı kaydetmeye, anıların ödesmeye ve hayallerini özgür bırakmaya yarar. Yüzyıllar boyunca kendi sözü ile ortaya çıkmış erk tarafından engellenmiş kadın için sözü ilk oluşturduğu yerin günlükler olması şaşırtıcı değil. Gerçeğini kabullemen için o gerçeğin sende çıkmış ve ona mesafelenebileceğin bir zeminde oturması gerekir. Günlük tutmak, her tür dürtüsü, arzusu baskı altında tutulmuş kadına, içinde hapsoldüğü sınırlardan özgürleşme, kendi sesini işitme imkânı verir. Hakikat telinin üzerindeki ilk adımıdır. Bütün yolculuk da onunla başlar. Aynı romanımızda hayatındaki kırıklıklara, kurgulıklara şiirlerle cevap arayan ama yine de cevap bulamayan bir kadın söz konusu. Pekî bu kadın gerçek hayatta ne yapmıştıydı? Nasıl bir varoluş hayal ediyordunuz? Unutmak mı istiyor, unutulmak mı?

O kadın dayatılan yalanların icilici bıcılı yalanların arasından kendi sade hakikatini arıyor. Şiire aşk, şiirlerden güç buluyor, kendi yazdıklarını da muhatapı bulması için hayatı içine burakıyor. Aslında kendisini tamamen yazıya teslim etmesi gerekirdi ama kendini edebiyata ve aşka bırakmanın bedelleri hayli ağır. Cesaretinin kırıldığı yerlerde kendinden kaçıyor, kaçınca da ruhu örseleniyor. Gelgelelim kendine hayrı olmadığı noktalarda başkalarına iyi gelebiliyor. Bir yandan ölesiye yalnızken diğer yandan herkesi ve her şeyi kucaklıyor. En çok duyulmayı bekliyor. Ruhunu duyurma kendisine sınırsız sarılması ve bırakılmaması istiyor. İnsanbilsin ve inanabilsin diye.

Az evvel de söylediniz, bir yazınızda da altım çiziyordunuz “Edebiyat, doğası gereği muhalif, tanımlı gereği kapsayıcıdır. Öyle ya, bir kitap yazmak ya da okumak için akımda olan hayatın dışına çıkmamız gerekir.” diye... Günümüzde edebiyat bu doğasını ne kadar koruyabiliyor?

Her şeyin giderek hızlandığı günümüzde, okur olarak edebiyatın talep ettiği o yekpare zamanı ve yoğunluğu bulmak bir hayli zor. Ama bir okur kadar da elzem. Yaşadığımız hayatın bizi deli eden, asla kabul edemeyece-

ğimiz, değişmesi için mücadele etmemiz gereken yönleri var. Zaten günlük hayat akışının dışına çıkıp da yazmaya ve okumaya iten de bu gereklilik. Bir şeyler eksik, bir şeyler yanlış, bir şeyler yalan. Edebiyat hakikati bulmanın ve yeniden masasına kavuşmanın yolu. Bu ihtiyaç ada bitmeyeceği için zaman ve mekânın koşulları ne derece farklı olursa olsun, edebiyat hep var olacak. Neyi yaşadığımızı ve neden yaşadığımızı bilelim, yaşatılmayana da kendimize armağan edelim diye.

“Özellikle bizimki gibi sıradan günlük hayatımıza kasteden politik gündemli bir ülkede, yaşamı yaratmak öncelikle kendini unuttumaktan geçiyor. İnsanı parçalara ayırma hazır bir düzende her parçanın farklı birinde, başka bir yerde unutulma tehlikesi var.”

“Edebiyatı zorlanıyorum, bütün bu kargaşanın içinde, hesapta çok üretken biriyim, bana sorsan evet üretiyorum her biri kıymetli ama bir kitabın bütününe ihtiyaç var. Ben bu kitaptan oldum. Çocuk kitabı yazabiliyorum en fazla, çünkü o masumiyeti, ihtiyaçları olanı geri çağırıyor. Yazarlık da yapamıyorum, ağır geliyor bu günlerde, içimi acıtıyor.” demisiz 2012 yılında yapılan bir röportajda. Ama sonrasında bir romanınız ve şimdi öykü kitabınız yayımlandı. Geçen süreçte size yazma gücü kazandıran ne oldu?

Aslında ara dönemde yine bir gençlik kitabı yazmış oldum. “Dört Kozalak” çocukluk sevincini, gençlik coşkusunu çalan sınav sistemi ve başarı kavramı ile bir ödesmeydi. Öykü kitabı “Yetersiz Bakiye” ise bana kendisini hediye etti. Can Yayınları’nın teşvikiyle on iki yılda antolojiler için yazdığım öyküleri bir araya getirdim. Onların kendisi arasında bir izlek oluşması ve yeni bir öyküyle sonlandırıldığı o güzergahtaki yolculuk bana beni anımsattı. Yağamın altına serilen bu zemin için şükran duyuyorum. Şimdi o zeminden yararlanarak, yıllardır yazmayı beklediğim kitabım dünyasına bırakıyorum kendimi. Hava boşluğunda süzülmem hem ürperti hem büyüleyici. Karım çekilken bir kez daha sesimi ve sözümü arıyorum.

Farklı türlerde eser veren üretken bir yazarınız. Şiir, roman, çocuk kitabı, öykü... Bunlardan hangisi sizin için vazgeçilmez olan?

Edebiyat türlerinin her biri bana çok ve farklı şeyler öğrettikleri için ayrı ayrı çok kıymetli. Ancak bir aralama yapmam gerekirse önceliğim öykü ve şiir olur.

“Yetersiz Bakiye”de tarızın dışına çıkmamışsınız. Yine günlükten gelen, belleğinizde yer eden duygular, durumlar, anılar dıpdır bir lirizmle akıyor okura. Yetersiz Bakiye’nin ikinci öyküsü An-bul-ist’e anlatıcı karakteri yazmaktan alıkoyma acının Hrant’ın haince öldürülüşünün ve yokluğunun yarattığı bir ses olduğunu, adadım o korkuncu gün anlatırken öğreniyorum. Bir yandan da bicesel arayışlardan ziyade anlatılacakların derinliğine önem veren bir yazar olduğunuzu düşünerek süz sormak istiyorum size: Karmasa içerisindeki ruhu sağaltmanın en iyi yolu edebiyat mı?

Şifanın en iyi yolu edebiyatı demek iddialı olur. Herkes kendi ruhuna iyi geleni kendi içinde çıkaracaktır. Ben yazmaktan öte care bulamadım. Yazmak, parçaları toparlamak, zıvanadan çıkan bu dünyada aklıma korumamı sağladı. Hayatın anlatımı hikâyelerle anlatılmakta buldum. O hikâyeleri iyi gemesini, okuyana kendi anlatacakları için ilhamı vermesini istedim. Yazmaktan duramadığım için yazıyorum. Başka türlü çıdıcarağımı için. Çaresizlikten ve inadına bir umuttan yazıyorum. Kötülük, adaletsizlik, zulüm insanlık tarihini hâlâ çok beliriyor. Ve iyi olmak çok büyük çaba istiyor. Beni acıtan hayatın o dayatılmış sınırlardan kurtulmak; suslamlı, inkâr edilemi kayda geçmek; başka türlü bir hayat düşülebileceğini için yazdım. Çocukken battaniyenin altında cadırlık oynadığım günlere dönmek için yazdım. Hâlâ o cadırdan bakıyorum dünyaya. Bazen okur oradan çıkıp gerçeğe adanm atmak, birbirini söyle ya da şiddetle bu kadar kolay öldürilebilir insanları aramasına karşınak iddianı parlatıyor. Çünkü hayatın o kimi alımlar gerekçeleri, kabul edilemeyecek denli abartılır ve acıtır. Ama iste her gün yine de cadırdan çıkıp hayata karşısorum. Adımlarım sarsak, bol bol da düşüyorum. O an elini uzatıp kalkınama yardım edinim varsa ne mutlu. Kendi hainde kahkahalarla gültüp yine hayatın peşinden koşuyorum.

Bir başka dil mümkün

Karin Karakaşlı'nın hikâyelerinde olayları ve kahramanları birbiriyle kesişirmesi, kahramanların birbirlerine dair söyleyeceklerinin sessizlikle, hem de hiç tanımadıkları halde birbirlerini, kelimelere gerek kalmadan sağlamaları o kadar umut dolu ve ütöpik bir dünya sunar ki içinden keşke, keşke diyorsunuz...

SEVAL ŞAHİN
sevals@gmail.com

"Başka Dillerin Sarkısı", Karin Karakaşlı'nın 1991-1998 yılları arasında yazdığı hikâyelerden oluşuyor ve yayımlanan ilk eseri.

Karakaşlı'nın hikâyelerinde ilgi çekici ilk özellik sürsüsellik. Oldukça içten bir sürsüsellikle donatılmış bu hikâyelerin ilk kısmı "Büyüyen Ne Olacakmış" başlığı altında toplanmış Ses, Söz ve Sis'in çocukluk arkadaşlığının bitip, büyüyen yeniden o zamanki hallerine dönüp baktıkları, o son bahçesini dondurulmaya çalışıldığı ama asla geri gelmeyen bir zaman dilimine yaklaştı her şeyi gözlemle niteliğinde.

Çok yakın arkadaşların aşkla, sevdâyla örülmüş, iki kişinin bir olmaları, birbirlerini tamamlamaları üzerine kurulu bu hikâyelerde Ses, Söz ve Sis birbirini bazen tamamlıyor bazen de eksik kalıyor. Eksik kalan Z, bir vapurun tanıklığı ettiği cinayete sikişlere karşın. Z her şeyi tek tek denize atarken gemisine dair her şey de denizin dalgaları arasında kaybolup gidiyor. Aslında bir geçmiş değil de bu hatırlanan, anımsanan bir daha geri dönmeyeceği bir zaman diliminin sıcaklığını sikiş kaybolup gidivermesi. Yaşanan derin duygular, birlikte çekilen acılar, gençliğin tüm heyecanı, gözü karalığı, her şeyi baş-

rabileceğimi gibi yaşama cesaretinin sikiş kaybolması... Her biri başka yerlere, başka zamanlara dağılan ortak bir coşkuyu paylaşılanların o coşkuyu hep aramaları...

Sevginin sevdâya, aşka dönüşüğü Ses'in Söz'e Söz'ün Sis'e eriştiği ve sonra kaybolduğu bir dünyanın gençlikle birleşmesi-ni hikâyeleri bunlar. Fakat yeniden bir araya getirilemez bir şey değiller: "Boşluğun uğultusu olur kulaklarımda; üzerine, her dil aynı tekdüz vurgularla yeniden yorumlayan uçak mürettebatının bitmez tükenmez anonsları. Yorumlama sözü burada yadımadı.

Yeniden yaratmadır yorum, caz gibi örneğin." Yorum, bu hatırlama, her şeyin yeniden canlandırılması, umut verdiği, yaşanan çok az bir zaman dilimi bile olsa sevdanın verdiği güç ve enerjinin bir uçak uğultusunun kulaklarda bıraktığı kalıntı gibi. Orada hep var olduğumu bil-mek eksik kalan Z'nin her şeyi denize fırlatmasına rağmen yaşanan bir güzelliği hatırlanması da sevinçli. O halde ne aynalar ne fotoğraflar ne görüntüler... Hepsi aynı zamanda biz ve biz değiliz... Kendimden ne zaman ve ne kadar çok kendimizi çıkardığımızla ilgili hepsi...

Bizi çoğaltan ya da çoğaltmış gibi gösteren eksitlenlerle ilintili... İkinci bölümdeki hikâyeler "Çok Az Pek Fazla" başlığı altında toplanmış.

Buradaki hikâyelerde de bir öncekinden olduğu gibi iki kişinin bir olması, bu birlik ve tamamlan/ma/mışlıktan başka bir bütünlükte, bir dille çıkması öne çıkan tema. Fakat burada kişinin kendi dilini yazmaması artık sadece bir diğerinin onu anlaması ve birlikte bir dil yaratmalarıyla yetinilmiyor. Örneğin bence kitabın en çarpıcı hikâyesi olan "Çöpkadın", farklılığı eksiklik gibi görmüş, ona öyle görmesi öğretilmiş; bunun güzelliğini bertaraf etmeyi tercih ederek her şeyin ağıdğı, fırlatıldığı, eskittiği çöplerin içinde kendini ararken tüm bu fırlatılmış nesnelerle arasında bir dil bulup orada kendiyi bütünlüğe ulaştırıyor. Nesnelere sızan yaşamışlığı, bu yaşamışlığı kulakların uyanması ve paylaşarak nesnelerle bırakılan izlerle hissetmek yerine fırlatılma ve birleşme bir karşı duş aynı zamanda Çöpkadın'ın hareketi. Onu gören bir başka hikâyenin kahramanı kadının yaşadıkları da öyle. Kızgınlıkla metronun camına yapışan kadını, onu gören genç kızın düşündükleri, beklendiği kadın gelince elindeki çiçekleri metronun çıkan genç kıza veren adamın kafasındaki, genç kızın elindeki çiçeklerle

"öğle adamının" oturduğu yere doğru yönelip onun gösterdiği sandalyeye oturması... Hepsi zamanın farklı farklı dillerinin bizi yaşamamız gerekeni iten bir deniz dalgası hareketine benziyor. Bu hareketin içinde savruluyor, bazen rüzgârla birlikte dans ediyor, bazense rüzgâra karşı duruyor... Ne olursa olsun sonunda kıyıya vurmayı başarak...

Karakaşlı'nın hikâyelerinde olayları ve kahramanları birbiriyle kesişirmesi, kahramanların birbirlerine dair söyleyeceklerinin sessizlikle, hem de hiç tanımadıkları halde birbirlerini, kelimelere gerek kalmadan sağlamaları o kadar umut dolu ve ütöpik bir dünya sunar ki içinden keşke, keşke diyorsunuz. Kelimelerle beslenen, bedenle kelimelerin uyumsuzağına inat kendi dilini konuşabilen, kendi dilini bula-bilenlerin hikâyelerini anlatı bizi. Kendi dillerini bulmak ve konuşmak için mektuplarla tüm insanlığı bir davet yolluyor.

Her bir hikâyenin başında hikâyenin bize ne anlatacağını söyleyen şifreler hikâyelerin o şifrelerin kelimelerine ekliyor Karin Karakaşlı.

Başka Dillerin Sarkısı, sadece bir hikâye kitabı değil, hikâyelerin şifre harmanlandığı, dahası şifreli hayatlarla katmerlenebileceğini gösteren Türkçe edebiyatın yüzü akı bir eser. Herkesi başa bir dil mümkün çağırın bir manifesto...

İstanbul'a kalan öyküler

Karin Karakaşlı'nın geçtiğimiz ocak ayında yayımlanan yeni kitabı "Yetersiz Bakiye", 12 öyküden oluşuyor. İlk bakışta bütün öykülerin konu bakımından bir ortaklığı görülmesi de hepsinin robotik bir sesle duyduğumuz "Di dil di! Yetersiz bakiye!" uyarısının yarattığı kalakalmışlığın ekseninde birleştiğini görüyoruz...

SEDA BÜTÜN
butunseda@gmail.com

Var oluş trajedisinin çıkmazındaki insanın, en güvenli limanı hiç kuşkusuz ki edebiyat. Karin Karakaşlı da edebiyat bir sığınak olarak görülenler. Bu sığınaca toplanan birçok kışkırdan çok daha şanslı üstelik. Çünkü o edebiyat ikliminde nefes alabilen sadece bir okur değil, bir yazar da. Verdiği birçok röportajında bile getirdiği fikir yazmadana yaşayamayan bir insan. Zaten bu durum, üretkenliğinden de kolayca anlaşılabilir. Peki, Karakaşlı ne yazıyor? Kendisini var eden, kimliğini oluşturan, hayatını dolduran ya da teğet geçen her şeyi yazıyor. Nasıl yazıyor sorusuna cevap verebilmek için ise çok fazla teknik detaya girmemize gerek kalmaz. Karakaşlı'nın öykücülüğünde duygu yükü ağır basan, coşkulu, derin öyküler anlatılmıyor; biçimsel de nemelere girmekten çok daha önemli olduğu açıkça görülüyor.

Karin Karakaşlı'nın Can Yayınları tarafından geçtiğimiz ocak ayında yayımlanan öykü kitabı "Yetersiz Bakiye", 12 öyküden oluşuyor. İlk bakışta on iki öykünün konu bakımından bir ortaklığı görülmesi de hepsinin robotik bir sesle duyduğumuz "Di dil di! Yetersiz bakiye!" uyarısının yarattığı kalakalmışlığın ekseninde birleştiğini görüyoruz. Zaten kitap da "Kalanlara, sağ kalanlara, artakalanlara, kalakalanlara" ithaf edilmiş.

Anlatıcı İstanbul

Kitabın beş öyküsünde İstanbul ya öykü karakteri olarak ya da olaylara yön veren güçlü kahraman olarak var. "Yeni Vidi Vici İstanbul" adlı anlatıcı karakter rolüne bürünmüş, bu görsim geçirmiş, kadim şehir. Anlatıcı rolündeki İstanbul

rine yemek atıldığını sanan ve hayal kırıklığına uğrayan öfkeli marulın tiz çıkıkları altında uçuşa uçuşa denizimize konular. 'Sana marutan öte karga lazm', dedi hırsla. 'Kargalar güler halime.' 'Kalakaldım. Onun kalakaldığı gibi kalakaldım.' (s. 19)

"İstanbul Güzlerin Kara 'Sevaya İstanbul' öyküsünde ise İstanbul bu kez güçlü kahramandır. İki ana karakter Bennu ve Seva'ya'nın denize bakan bir evde birleştiğinden de odur. Kara gözlü Seva'ya'nın gözünün ışığını söndüren de... Markrit Hanım, kardeş Seva'ya'nın trajedisini anlatırken "Yalnızca uzun uzun pencereden dışarı bakar, sessizce İstanbul'ula süzleşir Seva'ya. Nice acılara snalı bu kadim şehrin kendisini anladığını biliyordu sanki. Sohbetleri, kıyıcı bir sonbahara dek sürerkti. '1955 yılıydı kızm. Ortalık Kıbrıs olaylarından gergin. Selanik'te Atatürk'ün evine bomba ko-nulmuş diye bir haber yayıldı. Galeyana gelen bir kalabalık o gece İstanbul'u cehenneme çevirdi. Sonradan anlaşıldı, her şey önceden ayarlanmış ama ne önemi var. Yakılan dükkânlar, evler... En çok da yürekler yandı." der. (s.25) Karakaşlı, bu toprakların acıyla tanımlık ettiği büyük yıkımlara yer vermezse ama umut üşimi hiç söndürmeden. Bu öyküde de yıllar önce büyük acılara sunanmış, tamamlanamamış olan aşk başka bir zamanda, başka bir kadının bedeninde de olsa yaşanır.

Yine arka planda olmasına rağmen güçlü bir figür olarak kitabın üçüncü öyküsünde görülür İstanbul'u. "Seni bu hayata bile bırakmadılar ki. Burası İstanbul olmaz. Biri değıştirsın artık bu şehrin ismini." (s.43) diye isyan eder anlatıcı kadın. Nice kötülüklerle tanıklık etmiş bu kadim şehrin gördüğü en büyük hainliklerden biri olan

Hrant Dink'in öldürüldüğü günü anlatan öyküde şehrin adını değiştirmişti de yazar: "An-Bul-İst". Öykü de aynı şekilde bu tepetaklak olmuş hissettirecek şekilde kurgulanmıştır. Çizgisel zaman terk edilip ileri geri gidislerle aktarılır hikâye. Öyküye dair asıl çarpıcı olan Karin Karakaşlı'nın o müthiş duygulu sesinin, yüreğinden kopup gelen sözlerinin dolup taşıdığı acısı. Yazarın coşkulu, yalansız, yapmacıksız üslubu burada doruğa ulaşmıştır.

Bana bunu yapmayacaktın Sabiha

Yine yaşadığımız coğrafyanın kaderimiz olduğu gerçeğini yüzümüze vuran bir öykü olarak "Sabiha'yı okuruz. Dersim sürgünü bir kadının kızı olan anlatıcı karakter Sare'nin, kızı Eysa ve havaalanındaki yazar kadının etkisiyle kendini buluşan hikâyesidir bu öykü. "Ne ilk görüşüm onu ne de son. Ama bugün kızmıla arama girdi ya, yaşayan birine bakar gibi bakıyorum. Bana bunu yapmayacaktın Sabiha... Geçmişimi aldın da, bugünüme dokunmayacaktın" diye Sabiha'ya meydan okur Sare. (s.51) Bu meydan okumamın sonucunda ilk defa kendine dönümlük, kimliğini keşfetmenin ilk

adımıdır.

"Zeugma'da Tufan Günleri"nde suların altına mahkûm edilerek bir nevi yerinden yurtdandan edilen, yerin ve toprağın tanrısının mozağı ile onunla aynı kaderi paylaşarak toprağından koparılmış kadının ortak acısına şahit oluruz. Buradaki dostluk ve birbirinin halinden anlama durumunu bambeska bir coğrafyada, Berlin'de gezinen anlatıcı kadının, cesaretle kocalarının ölüm kamplarına gönderilmesine karşı çıkarak onları kurtaran hayalet kadınlarla diyalogunda da karşımıza çıkar. Aynı şekilde Arnavutluk'ta yokluklarında coşkulu sevimse köşan ciftin taşkın sevinçli, baharı hissedince aklı dolup tasarak sevgisine makarna yapma ya gideninki ortaklar.

Karakaşlı'nın edebi dünyasında umut var

Görüldüğü gibi mekânlar, karakterler, meseleler ne kadar farklı olsa da

engele takılma ve yardı kalma, öylece kalakalma hâli, tüm öyküler bir noktada birleşiyor. Berlin'deki yalnız kadın, Fransa'da "Arapların fakir olamam" Esat, Zeugma'da mozaik, Harabati Aile Bahçesi'ndeki Zeval ya da terminaldeki kaçak... Kahraman kim olursa olsun hikâye bize her yabancın gelmiş. Kimlikler değişiyor ama altından hepinizin yaşadığı insanlık durumları çıkıyor birer birer.

Öykülerin tamamına dair diğer bir ortaklık da içinde barındırdığı umut. Hayatın her türlü engeline, zorluğuna, kötülüğüne rağmen Karakaşlı'nın edebi dünyasında umut var. Yazar bu umutunu, okura o coşkun dille, süsüz, hesapsız anlatımlarla rahatlıkla aktarıyor. Öyküler içinde toplayıp getirdiği çalı çırpı, dibinde çamur da olsa düpeduru akan bir nehir ferahlığını hissettiriyor okura.

Öykülerin duyguyu yükü bu kadar yoğun olmasına biçimsel çabaların arka planda

kalıyor olusu çok daha anlaşılır oluyor. Toplumunun ve kendisinin belleğini dolduran onca yaşamışlığı yazmayı seçen bir yazar olarak Karakaşlı'nın, pürüzsüz, çağdaşın anlatımla öykülerini çok da biçimsel özelliklere takılı kalmadan yazması çok da yadırganacak bir durum değil. "An-Bul-İst" öyküsünde Hrant Dink'in cinayetine sonra yazamayan kadın karaktere melek Mikael "İyi de sen yazmaya çıkmazsın, bir başladın mı su gibi akar satırlar." diyerek Karakaşlı'nın yazma yöntemini de ifade eder, kanımca. (s.30)

Yine "An-Bul-İst" öyküsünde artık yazamadığını söyleyen anlatıcı karaktere "Neden ama; sen kendini yazdın bilirsın..." der melek Mikael. (s.30) Mikael'in tavsiyesi üzerine kadın yazmaya başlar. Karakaşlı'nın da yazma motivasyonu olarak belki bu en ilksel yazma dürtüsünü; kesintisiz, içinde çağladığı gibi kendini anlatılabile dürtüsünü görüyoruz.

OKUNMASI GEREKEN 501 KİTAP

Okunması Gereken 501 Kitap listesindeki her bir kitap, okuyucuların beklentilerine göre seçilmiştir. Her kitap, okuyucuların beklentilerine göre seçilmiştir. Her kitap, okuyucuların beklentilerine göre seçilmiştir.

Okunması Gereken 501 Kitap listesindeki her bir kitap, okuyucuların beklentilerine göre seçilmiştir. Her kitap, okuyucuların beklentilerine göre seçilmiştir. Her kitap, okuyucuların beklentilerine göre seçilmiştir.

Okunması Gereken 501 Kitap listesindeki her bir kitap, okuyucuların beklentilerine göre seçilmiştir. Her kitap, okuyucuların beklentilerine göre seçilmiştir. Her kitap, okuyucuların beklentilerine göre seçilmiştir.

bul, bir kayıp yasını tutan bir kadına mahnetlik eder: "Yadsınamayacak kadar muhtesem bir manzara oldum; anlaşılm, ölenle ölümlümü, hayat devam ediyor diye." (s. 17) Oysa yitirdiğini acısıyla bu dostça iligye isyanla karşılık verir kadın: "Köğri parçaları, kendile-

ma girdi ya, yaşayan birine bakar gibi bakıyorum. Bana bunu yapmayacaktın Sabiha... Geçmişimi aldın da, bugünüme dokunmayacaktın" diye Sabiha'ya meydan okur Sare. (s.51) Bu meydan okumamın sonucunda ilk defa kendine dönümlük, kimliğini keşfetmenin ilk

Okunması Gereken 501 Kitap listesindeki her bir kitap, okuyucuların beklentilerine göre seçilmiştir. Her kitap, okuyucuların beklentilerine göre seçilmiştir. Her kitap, okuyucuların beklentilerine göre seçilmiştir.

Okunması Gereken 501 Kitap listesindeki her bir kitap, okuyucuların beklentilerine göre seçilmiştir. Her kitap, okuyucuların beklentilerine göre seçilmiştir. Her kitap, okuyucuların beklentilerine göre seçilmiştir.

Okunması Gereken 501 Kitap listesindeki her bir kitap, okuyucuların beklentilerine göre seçilmiştir. Her kitap, okuyucuların beklentilerine göre seçilmiştir. Her kitap, okuyucuların beklentilerine göre seçilmiştir.